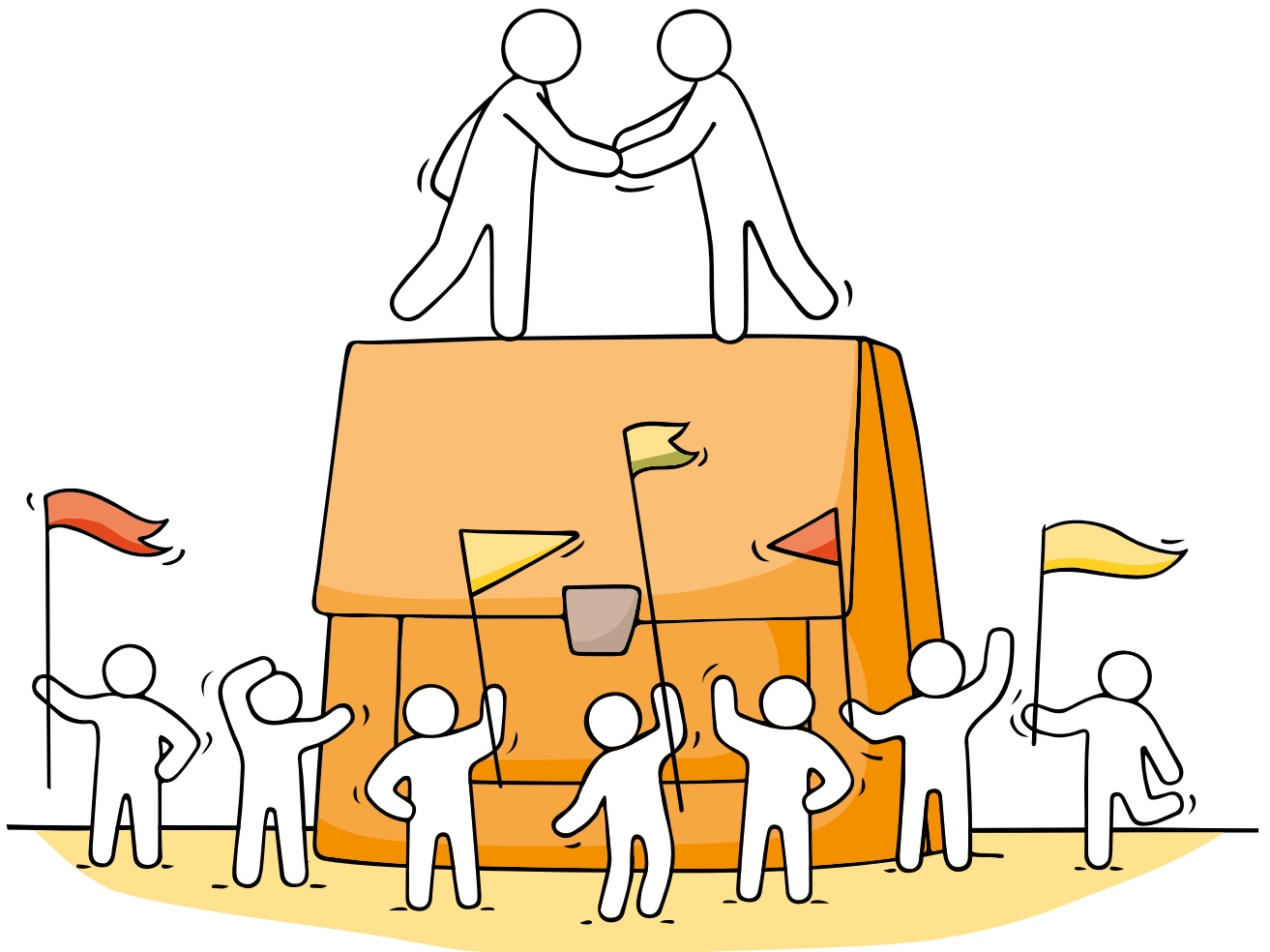

Sikke Leinikki ja Päivi Lohi-Aalto

Yhdistysten yhdistäminen

Yhdistysten yhdistäminen

Sisältö

1. Onnistunut yhdistäminen	2
2. Miksi yhdistytään?	3
3. Yhdistämisen muodot	3
3.1. Uuden yhdistyksen perustaminen	4
3.2. Yhdistäminen toiseen yhdistykseen	4
4. Yhdistyksen purkaminen	5
4.1. Yhdistyksen purkamisen vaiheet	5
4.2. Selvitystoimet ja loppuselvitys	6
4.3. Selvitystoimista moittiminen	7
4.4. Purkaminen toiminnan loputtua	7
4.5. Arkistointi	7
5. Yhdistämisen toimenpiteet	8
6. Yhdistämissopimus	9
7. Yhdistyksen perustaminen	10
7.1. Uuden yhdistyksen jäseneksi liittyminen	11
8. Yhdistyksen jakaantuminen	11
9. Viestintä muutoksen aikana	12
9.1. Jäsenistön kuuleminen	12
9.2. Viestinnän kohderyhmät	12
9.3. Viestintäsuunnitelma	13
10. Hallituksen jäsenten rooli	13

1. Onnistunut yhdistäminen

Yhdistäminen tarkoittaa yhdistyksen toiminnassa ja rakenteissa muutosta. Onnistuneen yhdistämisen edellytyksenä on, että tälle muutokselle on paitsi tarve, myös selkeä suunta ja tavoite.

Jokaisessa yhdistyksessä tulee yhdistyksen luottamustoimisten ja toimihenkilöiden kesken tehdä analyysi yhdistyksen tilanteesta ja tarpeesta yhdistämiselle: mitä tarpeita muutokselle on ja miksi? Tärkeää on myös jäsenten näkemysten selvittäminen. Näin luodaan myös selkeät tavoitteet muutokselle, ja selvitetään, onko yhdistäminen ylipäättään vastaus muutostarpeeseen.

Pitkään toimintaa pyörittäneet yhdistysaktiivit joutuvat usein melkoiseen tunnemyrskyyn valmistellessaan sitä, että omaa yhdistystä ei enää prosessin päätyttyä ole. Siksi valmisteluun pitää antaa aikaa ja keskustella tunteista heti suunnittelun aluksi. Hyvä kysymys onkin hallitustoimijoille: ”Mikä meitä ihmetyttää tässä yhdistämiskuviossa?” Kootaan ihmetyksen aiheet yhteen ja vastataan niihin suunnitteluvaiheen lopuksi yhdessä.

Etukäteen suunniteltu on puoliksi tehty. Siksi muutos pitää valmistella hyvin ja yhteistyössä yhdistysten hallitustoimijoiden kesken. Ensin asiaa käsitellään oman yhdistyksen hallituksessa: Miksi haluamme lähteä selvitykseen mukaan? Jäsenille tulee viestiä asiasta ja ottaa heidät suunnitteluun mukaan, jotta suunnittelu olisi avointa ja luottamusta herättävää. Sen jälkeen sovitaan selvittelyyn mukaan lähtevien yhdistysten kanssa yhteisistä suunnittelutilaisuuksista. Tämä vaatii useiden ihmisten kalentereiden sovittamista yhteen. Yhteisellä suunnittelulla rakennetaan luottamusta ja sitoutetaan yhdistysaktiivit ja jäsenet muutokseen.

Suunnitteluun kuuluvat

- tarpeiden kartoitus ja analysointi
- riskien arviointi: mitkä ovat edut ja haitat, jos toimimme kuten ennenkin ja mitkä ovat edut ja haitat, jos yhdistymme?
- tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely
- viestintäsuunnitelma ja henkilöstösuunnitelma
- suunnitelma yhdistämisen jälkeisten toimintatapojen ja käytäntöjen yhteensovittamisesta, ks. yhdistämissopimus
- prosessin eri vaiheiden jatkuva arviointi

2. Miksi yhdistytään?

Yhdistämis- tai muut muutosprosessit käynnistyvät yleensä siitä, että yhdistyksen hallitukseen ei saada toimijoita, jäsenmäärä vähenee tai toiminta ei kuihtuu. Joudutaan kierteeseen, jossa yhdistyksen toimintaa pyörittävät aktiivit väsyvät, eikä uusia toimijoita saada hallitukseen. Voi myös syntyä kokemus, että nykyisellä yhdistysrakenteella ei pystytä ajamaan jäsenten etuja työelämässä, mikä on keskeinen ammattiyhdistysten tehtävät. Uusi tilanne voi syntyä siis sisäisistä syistä kuten esimerkiksi jäsenmäärän muutoksesta tai resurssien heikkenemisestä tai ulkoisista paineista.

Ulkoisia paineita luovat jatkuvat ja nopeatahtiset työelämän muutokset kuten

- työnantajien merkittävät organisaatiomuutokset
- uudet lait ja asetukset, esimerkiksi kunta- ja palvelurakenneuudistukset
- muutokset ympäröivän yhteiskunnan väestörakenteessa
- joidenkin ammattien vähentyminen tai sulautuminen toisiin ammatteihin
- suuret suhdannevaihtelut tai yleinen talouskehitys, esimerkiksi taloustaantuma voi velkaannuttaa vakavaraisiakin yhdistyksiä
- teknologiset muutokset: tietotekniikka vaikuttaa yhdistykseen paitsi tarjoamalla uusia yhteydenpitokanavia myös vaatimalla uusia, avoimempia toiminnan muotoja
- ympäristön, esimerkiksi ilmastonmuutoksen tuomat uudet tilanteet: ilmastonmuutos saattaa vaikuttaa ammattien ja ammattiryhmien tulevaisuuteen ja väestörakenteeseen huomattavasti

Ulkoiset muutokset voivat olla ennakoituja tai ennustamattomia, joskus niihin voi vaikuttaa, joskus ei. Muutoksista on hyvä olla tietoinen ja ottaa ne huomioon yhdistyksen toiminnassa ja rakenteiden uudistamisessa. Muutoksia on tarpeen tarkastella siitä näkökulmasta, mitkä ovat niiden vaikutukset jäseniin ja missä muutostilanteissa jäsenet tarvitsevat yhdistysten tukea.

3. Yhdistämisen muodot

Yhdistyslaki ei sisällä säännöksiä fuusiosta eli yhdistysten yhdistämisestä eikä diffuusiosta eli yhdistyksen jakautumisesta. Siten prosesseissa noudatetaan yhdistysten omia sääntöjä sekä yhdistyslain säännöksiä yhdistysten purkamisesta ja perustamisesta, yhdistykseen liittymisestä ja eroamisesta ja niin edelleen.

3.1. Uuden yhdistyksen perustaminen

Kahden yhdistyksen yhdistäminen uudeksi yhdistykseksi tapahtuu seuraavasti:

- Puretaan vanhat yhdistykset niiden omien sääntöjen mukaisesti ja omaisuus luovutetaan uudelle yhdistykselle.
- Perustetaan uusi yhdistys, johon yhdistettävien yhdistysten jäsenet liittyvät nimenomaisella vapaaehtoisella tahdonilmaisulla.

Uudessa yhdistyksessä voi olla uudet jäsenkelpoisuusehdot. Yhdistyslain (12§) mukaan jokaisen jäsenen on selvästi ja aktiivisesti ilmaistava halunsa liittyä yhdistykseen eli haettava jäseneksi jäsenhakemuksen täyttämällä. Jäsenyyden siirtymiseen ei riitä entisen yhdistyksen jäsenille lähetetty kirje siitä, että heidät on liitetty uuden, toimintaa jatkavan yhdistyksen jäseneksi.

Jäsenyys voi kuitenkin syntyä ilman sanallista tahdon ilmaisua niin sanotusti konkludenttisesti. Jos yhdistyksen sääntöjen mukaiset jäsenkriteerit täyttävä henkilö on pitkään osallistunut yhdistyksen toimintaan jäsenen tavoin ja täyttänyt jäsenvelvollisuudet eli mm. maksanut jäsenmaksua täyttämättä jäsenhakemusta, hän siirtyy jäseneksi konkludenttisesti.

Muut sovittavat asiat, katso luku yhdistämissopimus.

Hyödyt: Prosessin tasapuolisuus

Haitat: Laajat omaisuusjärjestelyt ja mahdolliset vallanjakoon liittyvät ristiriidat

3.2. Yhdistäminen toiseen yhdistykseen

Kun kaksi yhdistystä yhdistyy siten, että toinen sulautuu toiseen, tapahtuu seuraavasti:

- toinen yhdistyksistä puretaan
- säilyvän yhdistyksen sääntöjä muutetaan tarpeen mukaan
- purettavan yhdistyksen omaisuus luovutetaan yhdistyksen sääntöjen mukaisesti ja siitä sovitaan yhdistämissopimuksessa
- jäsenet liittyvät vastaanottavaan yhdistykseen nimenomaisella vapaaehtoisella tahdonilmauksella

Muut sovittavat asiat, katso yhdistämissopimus.

Hyödyt: Vältetään uuden yhdistyksen perustamiselta ja omaisuusjärjestelyiltä. Vältetään turhaa uuden yhdistyksen perustamiseen liittyvää byrokratiaa.

Haitat: Purettava yhdistys on heikommassa asemassa ja se voi heijastua jatkavan yhdistyksen toimintaan pitkään. Voi syntyä mm. tunne, että purettavan yhdistyksen jäsenistöä ei kuulla.

4. Yhdistyksen purkaminen

Yhdistyslain mukaan yhdistyksen purkaminen tarkoittaa sitä, että yhdistys päättää itse lopettaa toimintansa. Lisäksi on mahdollista, että Patentti- ja rekisterihallitus määrää hakemuksesta toimintansa lopettaneen yhdistyksen purettavaksi. Lakkauttaminen tarkoittaa sitä, että yhdistyksen kotipaikan alioikeus voi syyttäjän, Poliisihallituksen tai yhdistyksen jäsenen kanteesta julistaa yhdistyksen lakkautetuksi.

4.1. Yhdistyksen purkamisen vaiheet

Päätös yhdistyksen toiminnan lopettamisesta on tehtävä yhdistyslain ja yhdistyksen sääntöjen mukaisesti. Usein hallitus esittää jäsenistön yhdistämisesityksen tai muutostarpeen selvityksen jälkeen yhdistyksen purkamista. Purkamisesta tulee päättää yhdistyksen kokouksessa ja asiasta on mainittava kokouskutsussa (yhdistyslaki 23 §).

Purkamisen vaiheet ovat:

- Tiedotetaan jäsenille odotettavissa olevasta purkautumisesta.
- Tehdään päätös yhdistyksen purkamisesta yhdistyksen sääntöjen mukaisella tavalla yhdistyksen kokouksessa. Äänestyksessä noudatetaan sääntöjen mukaista määränemmistöä. Jos säännöissä ei ole tästä mainintaa, noudatetaan yhdistyslain mukaista $\frac{3}{4}$ enemmistöä annetuista äänistä.
- Tehdään päätös nimenkirjoitusoikeuksien peruuttamisesta sääntöjen määrittämällä tavalla.
- Valitaan yhdistyksen selvitysmies viimeisessä yhdistyksen kokouksessa. Usein hallitus valitaan selvitysmieheksi, jos yhdistyksellä ei ole velkoja. Selvitysmies hoitaa selvitystoimet ja loppuselvityksen (velkojen ja varojen selvittäminen ja pankkitilien lakkautus, varojen luovutus).
- Irtisanotaan jäsenyydet muista yhdistyksistä.
- Irtisanotaan palvelusopimukset, mm. vakuutukset, Internet-sivut ja puhelinpalvelut.
- Muutetaan yhteystiedot postiin.

- Tiedotetaan sidosryhmille purkamisesta ja uusista yhteystiedoista.
- Arkistoidaan yhdistyksen toimintaan liittyvät asiakirjat ja muut aineistot. Lopettamiskokous päättää miten.

4.2. Selvitystoimet ja loppuselvitys

Kun yhdistyksen kokous on päättänyt yhdistyksen purkamisesta, tulee huolehtia purkamiseen liittyvistä selvitystoimista ja loppuselvityksestä (yhdistyslaki 40§). Toimenpiteistä huolehtii joko hallitus tai hallituksen valitsema selvitysmies/-selvitysmiehet. Selvitystoimiin ei tarvitse ryhtyä, jos yhdistyskokous on purkamispäätöksen yhteydessä hyväksynyt hallituksen laatiman loppuselvityksen, jonka mukaan yhdistyksellä ei ole velkoja.

Selvitystoimet

- Velkojen ja varojen selvittäminen ja tilien lakkautus: Peritään yhdistyksen saamiset. Mikäli yhdistyksellä on velkoja, yhdistyksen varoilla tai omaisuutta realisoimalla maksetaan velat pois. Lakkautetaan yhdistyksen tilit.
- Varojen luovutus: Yhdistykselle voi velkojen maksun jälkeen jäädä varoja. Vaikka normaalisti suuret taloudelliset päätökset tehdään yhdistyskokouksessa, voidaan yhdistyksen säännöissä määrätä, että yhdistyksen hallitus voi päättää yhdistyksen omaisuuden myymisestä, vaihtamisesta ja kiinnittämisestä. Jos yhdistys ei voi käyttää varoja säännöissä määritellyllä tavalla, ne on luovutettava yhdistyslain mukaan yhdistyksen toimintaan läheisesti liittyvän tarkoituksen edistämiseen. Katso lisätietoja: Yhdistyksen säännöt määräävät varojen käytöstä.
- Arkiston luovutus: Yhdistyksen arkistot voidaan luovuttaa Toimihenkilöarkistoon säilytettäväksi.
- Loppuselvitys: Kun selvitystoimet on tehty, laaditaan loppuselvitys. Raportin liitteeksi laitetaan selvitystoimiin liittyvät dokumentit. Loppuselvityksen säilyttää sen tehnyt taho (hallitus tai selvitysmies) tai sen voi luovuttaa säilytettäväksi Toimihenkilöarkistoon. Loppuselvitystä ei yleensä käsitellä missään yhdistyksen toimielimessä, sillä yhdistystä ei ole enää olemassa.
- Purkautumisilmoitus yhdistysrekisteriin: Selvitystoimien ja loppuselvityksen valmistuttua hallituksen puheenjohtaja tai selvitysmies tekee ja allekirjoittaa yhdistysrekisteriin yhdistyksen purkamisilmoituksen. Ilmoituksesta on käytävä ilmi, ketkä ovat toimineet selvitysmiehinä. Ilmoitukseen ei tarvitse liittää liitteeksi loppuselvitystä. Purkamisilmoituksen voi tehdä sähköisesti tai lomakkeen voi ladata itselleen [Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteristä](#). (Yhdistyslaki 53 §)

4.3. Selvitystoimista moittiminen

Yhdistyslain 42 §:ssä on määritelty menettelytavasta silloin, kun selvitystoimista halutaan moittia. Yhdistyksen jäsen tai muu, jonka oikeutta yhdistyksen purkautuminen koskee, voi nostaa kanteen yhdistyksen kotipaikan tuomioistuimeen selvitysmiehiä vastaan kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun purkautumisesta on tehty merkintä yhdistysrekisteriin.

4.4. Purkaminen toiminnan loputtua

Yhdistyslain 41 §:ssä on säädetty tilanteesta, jossa yhdistyksen toiminta on käytännössä loppunut, mutta yhdistystä ei ole purettu. Tällöin yhdistyksen jäsen tai sellainen henkilö, jota asia koskee, voi hakea yhdistyksen kotipaikan tuomioistuimelta yhdistyksen julistamista purkautuneeksi. Hakemuksen johdosta yhdistykselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Hakemukseen on suostuttava, jos yhdistyksen toiminnan osoitetaan loppuneen. Tuomioistuimen on määrättävä hakija tai muu henkilö selvitysmiehenä huolehtimaan selvitystoimista.

Yhdistyksen toiminnan on katsottava lain mukaan loppuneen, jos yhdistyksestä viimeksi tehdystä rekisteri-ilmoituksesta on kulunut kymmenen vuotta.

4.5. Arkistointi

Akavalaisia ja STTK:laisia liittoja ja yhdistyksiä arkistointiasioissa palvelee ja neuvoo Toimihenkilöarkisto, www.th-arkisto.fi. Toimihenkilöarkistoon voi kuluitta toimittaa yli 20 vuotta vanhat aineistot.

Arkistoinnin periaatteena on, että yhdistys arkistoi sellaiset ainutkertaiset yhdistystä koskevat asiakirjat, joita ei ole muualta saatavissa ja jotka kuvaavat yhdistyksen toimintaa. Pysyvästi säilytettäviä ovat muun muassa

- pöytäkirjat
- toimintasuunnitelmat ja -kertomukset
- sopimukset
- paikallinen VES/TES
- jäsenluettelot
- säännöt
- rekisteröintiasiakirjat
- yhdistyksen tuottamat painokopiot

- yhdistyksen tuottamat raportit
- tilastot ja tutkimukset
- yhdistyksen järjestämien koulutustilaisuuksien, juhlien ja tapahtumien asiakirjat
- valokuvat, diat, videonauhat ja tallenteet
- puheet, esitelmät ja artikkelit
- talousarviot ja tilinpäätösasiakirjat (tase ja tuloslaskelma liitteineen)
- saapuneet asiakirjat ja kirjat, jotka ovat aiheuttaneet toimenpiteitä
- lähetettyjen kirjeiden kopiot
- yhdistyskohtaiset ainutkertaiset asiakirjat

5. Yhdistämisen toimenpiteet

Yhdistämisen toimenpiteet ovat:

- Keskustellaan oman yhdistyksen hallituksessa siitä, miksi on tarpeen lähteä selvittämään yhdistysten yhdistämistä. Keskustellaan myös, mitä tunteita selvitystyö hallituksen jäsenissä herättää.
- Keskustellaan yhdistämissuunnitelmista liiton henkilöstön kanssa ja valmistellaan sitä liiton kanssa yhteistyössä.
- Tehdään yhdistämistarpeesta selvitys: analyysi nykytilanteesta ja tulevista sisäisistä ja toimintaympäristön muutoksista, toteutetaan jäsenkysely ja/tai keskustelutilaisuuksia. Selvitysten pohjalta määritetään oman yhdistyksen tavoitteet yhdistämiselle.
- Tehdään viestintäsuunnitelma. Sen tavoitteena on varmistaa, että jäsenistölle tiedotetaan ja annetaan palautemahdollisuus koko yhdistämisprosessin ajan.
- Järjestetään yhdistysten yhteinen tapaaminen, jonka aikana määritellään yhdistämisen yhteiset tavoitteet, toimenpiteet, aikataulu ja vastuuhenkilöt. Mukana ovat hallituksen jäsenet, pääluottamusmiehet ja muut vaikuttajat. Ensimmäisessä tapaamisessa esitetään kaikki tarpeelliset kysymykset, joita toimijoiden mielissä liikkuu. Tämä toimii hyvänä tunteiden purkuna, sillä juuri aktiivitoimijoiden tunteet estävät usein yhdistämistoimet. On myös tarpeen arvioida toimijoiden yhteistyönä, mitä riskejä yhdistämiseen liittyy tai siihen, että toimitaan kuten ennenkin ja miten riskit voidaan välttää. Lopuksi voidaan vastata prosessin alussa esitettyihin kysymyksiin yhdessä.
- Päätetään, miten ja millä kriteereillä prosessia arvioidaan. Tehdäänkö esimerkiksi jäsenyytyväisyyskysely, edunvalvonnan riskianalyysi tai jäsenmäärien seurantaa.
- Valmistellaan esitys uuden yhdistyksen säännöiksi. Ks. Yhdistyksen perustaminen.

- Hallitukset laativat yhdistämissopimuksen, joka tulee hyväksyä yhdistyksen kokouksessa. Hyväksyntä tulee tehdä ennen kuin vanha yhdistys on purettu.
- Puretaan toinen tai molemmat yhdistykset.
- Perustetaan uusi yhdistys tai muutetaan tarvittaessa vanhan yhdistyksen sääntöjä (yhdistäminen toiseen yhdistykseen).
- Käynnistetään uuden yhdistyksen toiminta yhdistämissopimuksen mukaisesti.
- Tiedotetaan jäsenille, miten he voivat hakea uuden yhdistyksen jäseniksi ja ohjeistetaan muutoksen tekeminen myös työttömyyskassaan.
- Hyväksytään jäsenhakemukset.

6. Yhdistämissopimus

Yhdistämissopimus on tärkeä. Siinä sovitaan ainakin seuraavista asioista:

- fuusion yhteiset tavoitteet ja kaikkien toimenpiteiden toteuttamisen aikataulu
- henkilökunnan asema ja tehtävät sekä edut. Mikäli henkilökunnan määrä ylittää 20, huomioidaan YT-laki.
- omaisuuden siirrot ja velkojen hoito. Osa omaisuudesta voidaan säätöidä tai rahastoida, jolloin se ei kuulu fuusioitavaan omaisuuteen.
- kiinteän omaisuuden siirrot
- toimitilat
- vakuutukset ja verovelvoitteiden (mm. työntekijämaksut) hoito
- kirjanpito
- palvelusopimukset
- viestinnän järjestelyt: mm. jäsenlehdet ja -tiedotteet, muut julkaisut, verkkosivut
- jäsenrekisterin yhdistäminen ja ylläpito
- jäsenyydet muissa yhteisöissä jäsenmaksuineen
- uuden yhdistyksen hallitusvaalin järjestäminen
- työehtosopimukset
- luottamusmiestoiminta: luottamusmiesten määrä, toimintaedellytykset ja -valtuudet
- jäsenmaksut: maksun suuruus, milloin maksu uuteen yhdistykseen, miten jäsenmaksu vanhaan yhdistykseen lopetetaan?
- työttömyyskassan jäsenyys: mihin kassaan jäsenet kuuluvat? Kassan vaihto edellyttää henkilökohtaista kirjallista irtisanoutumista vanhasta kassasta sekä kirjallista jäsenhakemusta uuteen kassaan.
- jäsenedut

7. Yhdistyksen perustaminen

Kun yhdistys perustetaan, laativat vähintään kolme perustajajäsentä päivätyn ja allekirjoitetun perustamiskirjan, johon liitetään yhdistykselle laaditut säännöt.

Perustamiskirjan muoto on vapaa. Siinä voi lukea esimerkiksi: ”Me allekirjoittaneet olemme perustaneet Pasilan Toimihenkilöt nimisen yhdistyksen. Olemme jäseninä hyväksyneet yhdistykselle oheiset säännöt.”

Säännöt kannattaa laatia joko yhdistysrekisterin tai liiton mallisääntöjen tai olemassa olevan yhdistyksen sääntöjen pohjalta. Säännöissä on oltava ainakin seuraavat asiat:

- Yhdistyksen nimi.
- Yhdistyksen kotipaikkana oleva Suomen kunta.
- Yhdistyksen tarkoitus ja toimintamuodot.
- Jäsenten velvollisuudet maksaa jäsen- ja muita maksuja
- Yhdistyksen hallituksen jäsenten ja yhdistyksen tilintarkastajien lukumäärä tai vähimmäis- ja enimmäismäärä sekä toimikausi. Hallitukseen tulee kuulua vähintään kolme jäsentä, joista yksi on puheenjohtaja.
- Yhdistyksen tilikausi
- Milloin yhdistyksen hallitus ja tilin-/toiminnantarkastajat valitaan, tilinpäätös vahvistetaan ja vastuuvapaudesta päätetään.
- Miten ja missä ajassa yhdistyksen kokous on kutsuttava koolle.
- Miten yhdistyksen varat on käytettävä siinä tapauksessa, että yhdistys purkautuu tai lakkautetaan.

HUOM. Sääntöjen käsittelyä voi nopeuttaa pyytämällä sääntöjen ennakkotarkastusta Patentti- ja rekisterihallituksesta. Ennakkotarkastus on maksullinen. Muussa tapauksessa säännöt lähetetään vasta perustamiskokouksen jälkeen hyväksyttäväksi.

Perustamiskirja allekirjoitetaan siinä kokouksessa, jossa yhdistys päättää ilmoittaa itsensä yhdistysrekisteriin. Sen jälkeen täytetään perusilmoituslomake, jonka saa Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteristä ja lähetetään se perustamiskirjan ja sääntöjen kanssa yhdistysrekisteriin. Yhdistyksen rekisteröityminen on lainvoimainen vasta, kun se on merkitty rekisteriin.

7.1. Uuden yhdistyksen jäseneksi liittyminen

Uudessa yhdistyksessä voi olla uudet jäsenkelpoisuusehdot. Kaikki jäsenet eivät myöskään välttämättä halua liittyä jäseniksi uuteen yhdistykseen. Yhdistyslain (12§) mukaan jokaisen jäsenen onkin selvästi ja aktiivisesti ilmaistava halunsa liittyä yhdistykseen eli haettava jäseneksi jäsenhakemuksen täyttämällä. Jäsenyyden siirtymiseen ei riitä entisen yhdistyksen jäsenille lähetetty kirje siitä, että heidät on liitetty uuden, toimintaa jatkavan yhdistyksen jäseneksi.

Jäsenyys voi kuitenkin syntyä ilman sanallista tahdon ilmaisua niin sanotusti konkludenttisesti. Jos yhdistyksen sääntöjen mukaiset jäsenkriteerit täyttävä henkilö on pitkään osallistunut yhdistyksen toimintaan jäsenen tavoin ja täyttänyt jäsenvelvollisuudet eli mm. maksanut jäsenmaksua täyttämättä jäsenhakemusta, hän siirtyy jäseneksi konkludenttisesti.

Jäsenyyden hyväksyminen voi tapahtua myös valtakirjalla. Esimerkiksi luottamusmies voi kerätä jäseniltä allekirjoituksen valtakirjaan ja hoitaa jäsenten puolesta jäsenyyden siirtymiseen liittyvät toimet.

8. Yhdistyksen jakaantuminen

Yhdistys voi myös jakaantua pienempiin yhdistyksiin. Tällöin kyse on jokin yhdistyksessä mukana olevan ryhmän näkemyksestä, että ryhmä huolehtii omista eduistaan paremmin itsenäisenä yhdistyksenä. Ryhmän irtaantuminen ja yhdistyksen jakaantuminen kannattaa hoitaa sovussa ja hallitusti, sillä laki ei takaa irtoavalle ryhmälle mitään osuutta sen yhdistyksen omaisuudesta, josta ryhmä irtoaa.

Mikäli yhdistys on jakaantumassa ja pääosa omaisuudesta halutaan luovuttaa irtoavalle ryhmälle, on yhdistyslain (YhdL24 §) mukaan asiasta mainittava kokouskutsussa. Yhdistyksen omissa säännöissä voi olla tarkempia määräyksiä jakaantumisesta ja niitä on luonnollisesti noudatettava.

9. Viestintä muutoksen aikana

Yhdistämisprosessi on muutosprosessi. Jäsenet ovat helposti muutosta vastaan, jos eivät tiedä mitä on tekeillä. Siksi tulee muistaa viestiä säännöllisesti koko yhdistämisprosessin ajan, siitä mitä tehdään, mihin mennessä ja mitä on tehty tai päätetty. Viestintää ei pidä unohtaa, vaikka mitään merkittävää ei vähään aikaan tapahtuisikaan.

On tärkeää, että yhdistämisprosessin vetäjillä on selvät tavoitteet ja suunta sekä niihin perustuvat selkeät ydinviestit, joilla prosessia perustellaan ja viedään eteenpäin.

Ydinviesteissä ja viestinnässä yleensä kannattaa vedota sekä järkeen että tunteeseen, koska muutoksessa on aina nämä molemmat puolet mukana. Vastaanottaja saattaa olla niin tunnekuohussa, ettei välttämättä ”kuule” kaikkea tai lukee asian omalla tavallaan. Viestintä voi myös olla väärin ajoitettua. Siksi yhdistämisprosessista kannattaa tiedottaa usein ja perustella ydinviestiä tai -viestejä eri näkökulmista.

9.1. Jäsenistön kuuleminen

On hyvä antaa jäsenille mahdollisuuksia kysyä sekä kertoa mielipiteensä ja vaikuttaa päätöksiin. Viestinnän tulee olla siis vuorovaikutteista, eikä pelkästään yksisuuntaista yhdistyksen hallitukselta jäsenille menevää tiedottamista. Kysymyksiin ja palautteeseen vastaamisesta tulee myös huolehtia. Vastata voi joko kysyjälle pelkästään tai jos asia on laajasti kiinnostava, niin koko jäsenkunnalle.

9.2. Viestinnän kohderyhmät

Yhdistämisprosessissa viestinnän ja vuorovaikutuksen tärkeimmät kohderyhmät ovat oman ja toisen yhdistyksen hallituksen jäsenet, yhdistyksen jäsenet ja henkilöstön edustajat sekä emoliiton henkilöstö. Näiden lisäksi on kuitenkin muitakin kohderyhmiä, kuten media ja kaikki yhteistyökumppanit.

9.3. Viestintäsuunnitelma

Yhdistämisprosessin suunnittelussa tulee pitää jatkuvasti viestintä mukana. Jotta viestintää myös muistetaan toteuttaa, erityisesti ennakoivasti, kannattaa tehdä viestintäsuunnitelma. Viestinnän suunnittelun osatekijät ovat:

- tavoitteen asettaminen: mitä halutaan saada aikaan
- kenelle viestitään: kohderyhmä(t)
- tiedon keruu: mitä tietoa kohderyhmän jäsenet tarvitsevat, mitä he tietävät
- mitä sanotaan: ydinviestit kohderyhmien mukaan
- mitä ja miten tehdään: toimenpiteiden, materiaalien ja viestintäkanavien ideointi - vaikuttava viestintä käyttää montaa viestintäkanavaa!
- aikataulus: etukäteis-, tapahtuma-, jälkitiedotus
- palautekanavat, vuorovaikutteisuuden mahdollistaminen
- resurssit
- kuka tekee: vastuiden jako
- seuranta ja arviointi: miten viestinnässä onnistuttiin ja miksi

10. Hallituksen jäsenten rooli

Kukaan hallituksen jäsenistä ei voi tehdä yksinään hallitukselle kuuluvia päätöksiä. Kaikilla hallituksen jäsenillä on samanlainen vastuu hoidettavista asioista. Hallituksen jäsenillä on kolmenlaista vastuuta:

- parlamentaarinen vastuu eli luottamuksen säilyttäminen
- siviilioikeudellinen vastuu eli tahallaan aiheutetun vahingon korvaamisvelvoite
- rikosoikeudellinen vastuu

Nämä vastuut tulee pitää mielessä myös yhdistyksen purkamis- ja yhdistämistilanteissa. Lisäksi muutostilanteessa hallituksen jäsenten toimintaroolit korostuvat.

Puheenjohtajan rooliin muutoksessa liittyy erityisesti:

- selkeä ymmärrys muutoksen tavoitteista
- motivoi ja sitouttaa hallituksen jäsenet yhteiseen päämäärään
- rohkeus tarttua ongelmatilanteisiin
- kyky laittaa itsensä likoon eli toimia esimerkkinä ja innostaa
- luottamukseen, avoimuuteen ja oikeudenmukaisuuteen perustuva johtaminen (kuuntelu, puheiden ja tekojen vastaavuus)

Hallituksen jäsenten rooliin muutoksessa liittyy erityisesti:

- asioista selvän ottaminen ja päätöksiin sitoutuminen
- myönteinen ja realistinen suhtautuminen muutokseen
- kyky motivoida toimintaan, sillä motivoituneisuus tarttuu
- hyvä tilanteiden arviointikyky:
  - aktiivinen yhteydenpito jäsenistöön ja jäsenten tarpeiden ymmärtäminen
  - kyky vaikuttaa ja neuvotella
- oppimishalu

Roolit sovellettu professori Jari Stenvallin jaottelusta ”henkilöstön ja esimiehen muutosvalmiudet”.

TJS:n yhdistysjulkaisujen tavoite on aktivoita jäseniä yhdistystoimintaan mukaan ja antaa valmiuksia toimia yhdistyksen päämäärän hyväksi. Julkaisut ovat työvälineitä erityisesti yhdistyksen aktiivitoimijoille.

Yhdistysten yhdistäminen

Kun toimintaympäristö muuttuu, saattaa tulla tarve muuttaa myös yhdistyksen toimintaa ja rakenteita. Yhdistyksen jäsenten edunvalvonnan kannalta pienet yhdistykset eivät enää välttämättä pärjää tai ole tarpeeksi vaikuttavia ja siksi tulee tarve yhdistyä toisen yhdistyksen kanssa.

Tässä oppaassa kerrotaan, miten yhdistyminen on hyvä hoitaa ja mitä kaikkea ottaa huomioon, jotta yhdistyminen on sujuvaa niin prosessien kuin yhteistyönkin kannalta.

